

עין משפט‏ **ג**ר מצוה

ס א ב ג מיי פ"ח מהל' שגגות הלכה ו:
כא ד מיי"ט שם פ"ח הלכה ו:

א ה מיי פ"ד מהל' שבוטות הלכה ככ סמג
לאוין רמא נושע"י י"ד סי' רלו
סעף יא:

ב ו מיי"ט שם הל' ככ:

מוסף רש"י

ואפילו בתמי קמיתא, בתמיה, וזה אילך ידיעה ודאית (ברכות יט.), ובשעה שהלך בשני, שבה שהלך בראשון, ואע"ג דטומאה ודאית היא, מיהא לנא אלא מקצת ידיעה דשכח את ההלכות (שם). ובהא קא מישלגי, הני מרי מנאי אליבא דר"ש, מ"ק אליבא דר"ש לא פטרו אלא בבתייתא, דאלו בקמייתא כיון דמטה נשפך איכא טומאה ידיעה ודאית שהלך בשניה, אע"פ ששכח שהלך בראשון, אפילו הכי מקצת ידיעה כידעש והוא ליה ידיעה בתחלה, אכל בבתייתא לנא ידיעה ודאית, ור' שמעון קי' יהודה סבר אע"ג דטומאת ידיעה ודאית היא, כיון דלינא אלא מקצת ידיעה כמאן דליטה דמאי (שם). כאן שנה רבי ידיעות ספיקות כו'. כשם שאם יודע לו דאחרונה שטול ודאי חננ היו מביא חטאת על כל אחת ואחת, ידיעות ספק שציננים מחלקות לחטאות דלא היו העולם אחת, כך מביא אשם תלוי עול על כל אחת, כל זמן שלא נודע לו ידיעה ודאית (שם) מונעם הוא דקא אתי. ונעלם והוא טמא משמע אע"פ דאיכא ק"מ העולה בטומאה מייד (שם יט.).

^{הדרן עלך ידיעות הטומאה}

רבינו חננאל

בכולם ואפילו בקמייתא דתני הלך בראשון ולא נכנס למקדש הלך בשני ונכנס, אפילו בהא פטר ר' שמעון, מכל מקום כיון שהלך בשניהן ואח"כ נכנס למקדש נמצא כי ודאי הוא טמא ונכנס למקדש, ופריך רבא כגון שהלך בראשון. ובשעת הילוכו בשני שכח שהלך בראשון, ובמקצת ידיעה פליגי. רבנן סבירי מקצת ידיעה ככל ידיעה היא. ואע"ג דבשעה שהלך בשני לא ידע דהלך בראשון ידיעה היא, ור' שמעון ידיעה כי האי גזונא לא הויא ידיעה: אמר מר הלך בראשון ונכנס וזהו ושנה וטבל וחזר והלך בשני ונכנס חייב. ומתמהוין אמאי חייב והא ספק ידיעה היא. אי בראשונה היה טמא אי בשניה ואין שם ידיעה ודאית בטומאה בידעת הטומאה עשו ספק ידיעה כידעה דלא כתיבא בה ידיעה בהדיא. אלא דייקין מדכתיב ונעלם ממנו והוא טמא. כל ידיעה דאית בה חייב, ולא עשו בכל התורה כולה

יט:

עישו ספק ידיעה בידיעה. לא דמי לנגע כעדשה דריש פירקא (דף יד:.) ולא ידע אי כוית מטמא אי כעדשה מטמא דהתם הוא מסופק אי שייכא כלל טומאה צמה שנגע אבל הכא פשיטא ליה דאיכא טומאה הלכך הוי ליה ידיעה טפי: **באן** שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות.

תימה לר"ל תיקשה דר"ש בן יהודה אדרבי שמעון בן יהודה דהכא לא פליג ארבי אלא לענין אשם תלוי אבל צהא דמחלקות לחטאות מודה ולעיל פטר גבי מקדש דלא חשיב ליה ידיעה ואם יש לחלק ולומר דגבי מקדש צעינן ידיעה מעלייתא טפי משום דצעינן ידיעה בתחלה ודאית דומיא דידיעה בתרייתא א"כ היכי פריך מר"ל אר"ל וצדוק? י"ל דהכי פריך אמאי מוקי לה כרבי ישמעאל לוקמה כרבי ולימא דסבירא ליה דאין חילוק בין ידיעה המחלקת לחטאת ובין ידיעה דמקדש ופליג אדרבי שמעון בן יהודה: **נורבמה** ברבי. תימה דנלא היהא ידיעת ספק מחלקת תקשה ליה נוקמה כרבי דלמרוי ידיעת צית רבו שמה ידיעה ועוד דמטעם ספק ידיעה לא מנ"י לאוקמה כרבי דהא איהו לא צעי ידיעה כלל וי"ל שזה לא היה חידוש אי הוה מוקי לה כרבי דלא צעי אלא ידיעת צית רבו אלא הכי פריך דאפילו כמאן דצעי ידיעה גמורה מנ"י לאוקומה וכרבי דלמר ידיעות ספק מחלקות:

^{הדרן עלך ידיעות הטומאה}

שבועות שתיים. ורמיניהו שבועה שאובב^א דך. משנה היא

בפרק ז' דנדרים (דף טו.) אף ע"ג דהתם קמני ו' השבועה שאוכל לך והכל קמני שזעה דרך הגמרא לקצר המשנה שהציא ואין חילוק בין שזעה להשבועה דאהאי ממני' דהתם נמי פריך ממנמי' דהכא בגמ' ומשני כי הכא *וּל"ג בסמוך ברייתא במסרינן זו לאכול דאין לומר שהציא ברייתא משום דלא קמני השבועה דלא ה"ל למיפךר מצרייתא כיון דמנ"י למיפךר ממנמי' אלא גר' התם במסרינן: **אָא שבועה אָא אוּבבֿ אָך אסור**. דמשמע הא מה שאוכל לך יהא צאיסור שזעה ואע"ג דצפ"צ דנדרים (שם) מוקי רישא דהך משנה כר"מ ור"מ לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן גבי נדרים כדאמרין ספ"ק דנדרים (דף יג:) יש חילוק בין שזעה לנדרים כמו שאפרש צפ"פ שזעות העדות (דף לו: ד"ה ה"ג) צע"ה: שאי

היכן מצינו ^דבמדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן: **גַּב' למימרא דשאוּכַל דאכילנא משמע** ורמיניהו ^השבועה לא אוכל לך שבועה **שאוּכַל לך** לא שבועה שלא אוכל לך אסור אמר אביי ו'לעולם דאכילנא משמע לא קשיא כאן במסרבין בו לאכול כאן בשאין מסרבין

בצביל ציטול דיצורו וכיון דמשום ציטול דיצורו הוא אף זה ציטול דיצורו שהאומר לא אוכל להצור דעתו להאסור עצמו בכל שהוא: **גַּב' שזעה לא אוכל לך כו'.** אמר אחד משלש לשונות הללו אסור לו לאכול משל אותו האיש שנדר הימנו דהכי משמע שזעה לא אוכל לך שזעה עלי שלא אוכל משלך: **שזעה שאוכל לך.** צאיסור שזעה יהא עלי מה שאוכל משלך דהכי משמע מה שאוכל לך יהא צאיסור שזעה: **לא שזעה לא אוכל לך.** לא יהא עלי צאיסור שזעה מה שלא אוכל משלך הא מה שאוכל לך יהא צאיסור שזעה: ממרבין

ואפילו בקמייתא. בתמיה. ממה נפשך טמא הוא קודם שנכנס היה טמא ודאי וידיעת ודאי הוה ליה בתחלה: **שנה שהלך בראשון.** ואין כאן אלא מקצת ידיעה: **סנא קמא סבר כו'.** תנא קמא אליבא דרבי שמעון שפותר בזהו ושנה ואינו פותר בראשונה סבר כיון דטומאת ודאי הוא אף על גב דאיהו לא ידע לה לכולהו דמיהוי ליה ידיעת ודאי אלא ידיעת ספק עדיפא היא

מהנך ידיעות ספק דהוה ושנה דהתם ידע ליה לכולה מילתא ואפי' הכי ספק הוא אבל הכא אי הוה ידע לה לכולה מילתא הוה ליה ידיעה ודאית הילכך לאו ידיעת ספק היא אלא מקצת ידיעה ודאית ומקצת ידיעה ככל ידיעה ורבי שמעון סבר לא אמרינן מקצת ידיעה ככל ידיעה ורבי שמעון פותר ואמאי חייב ספק ידיעה הוא אמר רבי יוחנן ז'כאן עשו ספק ידיעה כידיעה וריש לקיש אמר הא מני רבי ישמעאל היא דאמר לא בעינן ידיעה בתחלה: ורמי דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש דתניא ^באכל ספק חלב ונודע ספק חלב ונודע רבי אומר כשם שמביא חטאת על חלב אחד ואחד כך ימביא אשם תלוי על חלב אחד ואחד ר"ש בן יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו משום רבי שמעון אינו מביא אלא אשם תלוי אחד שנאמר ו'על שגגתו אשר שגג התורה ריבתה שגגות הרבה ואשם תלוי אחד ואמר ריש לקיש כאן שנה רבי ידיעות ספיקות מתחלקות לחטאות ורבי יוחנן אמר כשם שידיעות ודאי בעלמא מתחלקות לחטאות כך ידיעות ספק מתחלקות לאשמות בשלמא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא כאן עשו ולא בכל התורה כולה עשו דכתיב ו'א הודע אליו ידיעה מעלייתא בעינן אלא לריש לקיש אדמוקים ליה כר' ישמעאל נוקמה כרבי הא קא משמע לן דרבי ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה פשיטא דלא בעי מודלא מייחרי ליה קראי ^גונעלם דמייחייב על העלם מקדש מהו דתימא כי לית ליה מקראי אבל מגמרא אית ליה קמ"ל:

^{הדרן עלך ידיעות הטומאה}

שבועות שתיים שהן ארבע ^בשבועה שאובל *ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב דברי רבי עקיבא אמרו לו לר"ע ^ההיכן מצינו באוכל כל שהוא שהוא חייב שזה חייב אמר להם ר' עקיבא וכי

היכן מצינו ^דבמדבר ומביא קרבן: **גַּב' למימרא דשאוּכַל דאכילנא משמע** ורמיניהו ^השבועה לא אוכל לך שבועה **שאוּכַל לך** לא שבועה שלא אוכל לך אסור אמר אביי ו'לעולם דאכילנא משמע לא קשיא כאן במסרבין בו לאכול כאן בשאין מסרבין

בצביל ציטול דיצורו וכיון דמשום ציטול דיצורו הוא אף זה ציטול דיצורו שהאומר לא אוכל להצור דעתו להאסור עצמו בכל שהוא: **גַּב' שזעה לא אוכל לך כו'.** אמר אחד משלש לשונות הללו אסור לו לאכול משל אותו האיש שנדר הימנו דהכי משמע שזעה לא אוכל לך שזעה עלי שלא אוכל משלך: **שזעה שאוכל לך.** צאיסור שזעה יהא עלי מה שאוכל משלך דהכי משמע מה שאוכל לך יהא צאיסור שזעה: **לא שזעה לא אוכל לך.** לא יהא עלי צאיסור שזעה מה שלא אוכל משלך הא מה שאוכל לך יהא צאיסור שזעה: ממרבין

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

ואפילו בקמייתא. בתמיה. ממה נפשך טמא הוא קודם שנכנס היה טמא ודאי וידיעת ודאי הוה ליה בתחלה: **שנה שהלך בראשון.** ואין כאן אלא מקצת ידיעה: **סנא קמא סבר כו'.** תנא קמא אליבא דרבי שמעון שפותר בזהו ושנה ואינו פותר בראשונה סבר כיון דטומאת ודאי הוא אף על גב דאיהו לא ידע לה לכולהו דמיהוי ליה ידיעת ודאי אלא ידיעת ספק עדיפא היא מהנך ידיעות ספק דהוה ושנה דהתם ידע ליה לכולה מילתא ואפי' הכי ספק הוא אבל הכא אי הוה ידע לה לכולה מילתא הוה ליה ידיעה ודאית הילכך לאו ידיעת ספק היא אלא מקצת ידיעה ודאית ומקצת ידיעה ככל ידיעה ורבי שמעון בן יהודה אליבא דר"ש סבר לא אמרינן מקצת ידיעה ודאית ככל ידיעה ורבי שמעון פותר ואמאי חייב ספק ידיעה הוא אמר רבי יוחנן ז'כאן עשו ספק ידיעה כידיעה וריש לקיש אמר הא מני רבי ישמעאל היא דאמר לא בעינן ידיעה בתחלה: ורמי דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש דתניא ^באכל ספק חלב ונודע ספק חלב ונודע רבי אומר כשם שמביא חטאת על חלב אחד ואחד כך ימביא אשם תלוי על חלב אחד ואחד ר"ש בן יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו משום רבי שמעון אינו מביא אלא אשם תלוי אחד שנאמר ו'על שגגתו אשר שגג התורה ריבתה שגגות הרבה ואשם תלוי אחד ואמר ריש לקיש כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות ורבי יוחנן אמר כשם שידיעות ודאי בעלמא מתחלקות לחטאות כך ידיעות ספק מתחלקות לאשמות בשלמא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא כאן עשו ולא בכל התורה כולה עשו דכתיב ו'א הודע אליו ידיעה מעלייתא בעינן אלא לריש לקיש אדמוקים ליה כר' ישמעאל נוקמה כרבי הא קא משמע לן דרבי ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה פשיטא דלא בעי מודלא מייחרי ליה קראי ^גונעלם דמייחייב על העלם מקדש מהו דתימא כי לית ליה מקראי אבל מגמרא אית ליה קמ"ל:

הא מילתא דרבי: **על שגגתו אשר שגג.** צפרשת אשם תלוי ע"כ כתיב: **כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות.** והכי קאמר רבי כשידע לו לאחר זמן שחלז היה יציא חטאת על כל אחד ואחד שדיעת ספק שהיתה לו ציננים מחלקתם דלא ניהוו שני זימי חלז צהעלם אחד כך כל זמן שלא נודע לו שהן ודאי חלז אלא ספק חלז מציא אשם תלוי על כל אחת ואחת אלמא מדקמני שמיציא חטאת על כל אחת סבירא ליה ידיעות ספק מחלקות לחטאות: ור' יוחנן אמר. לא אמר רבי כך אלא כך פירשה כשם שלענין חטאות שצאינן על ידיעת ודאי ידיעת ודאי שציננים מחלקות לחטאות כך לענין אשם תלוי הצא על ידיעת ספק ספק ידיעות שציננים מחלקות לחטאות: **אדמוקים לה כרבי ישמעאל כו'.** מאי דוחקיה למימר דלא צעי האי תנא ידיעה בתחלה דלמא לעולם צעי וסבירא ליה כרבי דלמר ספק ידיעה כידיעה: **הא קא משמע לן.** ריש לקיש: **מודא מייסר ליה קרא.** דדריש צמתינן ונעלם להעלם טומאה והעלם מקדש: **מגמרא.** הלכה למשה מסיני:

^{הדרן עלך ידיעות הטומאה}

שבועות. שאוכל ושלא אוכל. הן שמים המפורשות דכתיב (ויקרא ה) להרע או להיטיב דמשמע להצא ולא אוכל להרע אוכל להיטיב: **שאכלתי ושלא אכלתי.** הן שמים הנוספות ממדרש חכמים כדילניף לה ר"ע לקמן צפירקין (דף שה). מריציו הכתוב: **מדבר ומציא קרבן.** אכל חלב:

^{הדרן עלך ידיעות הטומאה}
פ"ג שבועות שתיים שהן ארבע שבועה שאובל ושלא אוכל כו'. ואקשינן למימרא דשאוכל דאכילנא

משמע מדקתני סיפא שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא. ורמיניהו שבועה שאוכל לך אסור לו לוכל לו מכלל דלא

מסורת הש"ם

^{(א} כרימות יח: ע"ש, ^{(ב} לעיל ג. מדריס טז., ^{(ג} ויני מוסי' לקמן כל: ד"ה היכן., ^{(ד} ממדבר שהוא מביא קרבן שזה מביא קרבן כג"ל רש"י, ^{(ה} מדריס טז., ^{(ו} ונעלי ה.), ^{(ז} ויני הא שזעיה,

הערות

- ↑ והביא איל תמים מן הצאן בערפר לאשם אל הבדן וכפר עליו הבדן על שגגתו אשר שגג והוא לא ידע ונסלח לו: ויקרא ה יח
- ↑ או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמיהה נקבה על חטאתו אשר חטא: ויקרא ד כח
- ↑ או כי יצא בטמאת אדם לכלל טמאתו אשר יטמא בה ונעלם מפניו והוא ידע ואשם: ויקרא ה ג

גליון הש"ם

מתני' ושלא אוכל. עיין לקמן דף כה ע"א מוסי' ד"ה איני: תוס' ד"ה שבועות וכו' ולי' בסמוך ברייתא. עיין בטעיה מובלגת צ"ק דף עה ע"א ד"ה ברייתא שר' לקיים הגירסא ברייתא:

הערות

רבינו חננאל (הבשץ) ספק ידיעה כידיעה. דהא בהדיא כתיב או הודע אליו עד דמתיידע ליה ודאי. והיינו דאמר ר' יוחנן בהא דתירי אבל ספק חלב ונודע לו. כשם חלב ונודע לו. כשם שמביא חטאת בכל אחד ואחד כך מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת כו'. כאן שנה רבי כשם שידיעה ודאי מחלקת לחטאות. וחייב על כל ידיעה חטאת. כך ידיעה מחלקת לאשמות: וריש לקיש אמר מתני' דשני שבילין ר' ישמעאל היא דלא בעי ידיעה בתחלה: ואקשינן אדמוקים לה כר' ישמעאל נוקמה כרבי דהא הוא דאמר כאן שנה רבי ידיעות ספיקות מחלקות לחטאות. ודחי' ריש לקיש אתא לאשמעינן דר' ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה. ואמרין הא פשיטא היא דהא מפיך להו תרי קראי ונעלם ונעלם לחייב על העלם הטומאה ועל העלם מקדש ולא מייחרי ליה קרא לרביי ידיעה בתחלה כי היכי דמריבי ליה ר' עקיבא כדגוסי' ברישא דהא מסכתא. ודחי מהו דתומא מקראי לית ליה מגמרא אית ליה קמ"ל דלית ליה. וזו השמועה כולה בכריתות בפרק ספק

אכל חלב:
הדרן עלך ידיעות הטומאה
פ"ג שבועות שתיים שהן ארבע שבועה שאובל ושלא אוכל כו'. ואקשינן למימרא דשאוכל דאכילנא

משמע מדקתני סיפא שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא. ורמיניהו שבועה שאוכל לך אסור לו לוכל לו מכלל דלא